

Benetako izarrak

Euskal Herriko sukaldaritza eta sukaldariak ospe handikoak dira. ETBko *Hamaika entzuteko* saioan, Hilario Arbelaiz sukaldaria elkarrizketatu dute haren ibilbideaz eta Michelin izarren inguruan hitz egiteko.

Sekuentzia honetan, hau egin dezakezu:

- Gaiaren inguruan aurrezagutza landu.
- Elkarrizketaren ulermena sakontasunez landu.
- Galdera erretorikoaren funtzioa ezagutu.
- Iritziak ahoz eman.
- Lan-esparruan, alde onak eta txarrak nabarmenduta, proposamen bati buruzko iritzia eman idatziz.

Eitb

Ikusi aurretik

1. Euskal Herriko sukaldari eta jatetxeak

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Jarraian, Euskal Herriko hainbat sukaldari ospetsu dituzu; lotu dagokien jatetxearekin. Ondoren, galderei erantzun.

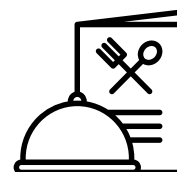

BAKARKA

1. Andoni Luis Aduriz
2. Eneko Atxa
3. Elena eta Juan Mari Arzak
4. Eva eta Karlos Argiñano
5. Hilario Arbelaiz
6. Martin Berasategi
7. Pedro Subijana
8. Tetsuro Maeda

- a) Txispa
- b) Mugaritz
- c) Azurmendi
- d) Akelarre
- e) Martin Berasategi
- f) Arzak
- g) Karlos Argiñano
- h) Zuberoa

A) Besterik aipatu nahi duzu?

B) Michelin izarrak ezagutzen al dituzu? Zer adierazten dute?

C) Ezagutzen al duzu jatetxe izardunik? Aurrekoen artean?

Erantzun zuzenak 6. orrialdean daude.

TALDEAN

Elkartu hiruko taldeetan, eta eman aurreko ariketaren berri.

- Zer dakizu sukaldari eta jatetxe horiei buruz?
- Zer iruditzen zaizu Euskal Herriko gastronomiaren ospea?
- Emakumeak lehen lerroan?
- Michelin izarrak...

Partekatu esandakoa talde handian.

Ikusi bitartean

TALDEAN

2. Zer dio Hilario Arbelaitez?

Ikusi arretaz ETBko *Hamaika entzuteko* saioaren pasartea. Bertan, Klaudio Landak Hilario Arbelaitez Zuberoa jatetxeko sukaldari ohia elkarriketatu du. Ondoren, elkartu ikaskide batekin, eta egin ondoko ulermen-ariketak.

Eitb

Maisuen maisu

Jarri ordenan elkarriketako gai hauek:

- a) Michelin izarren inguruko iritzia
- b) Haurtzaroa baserrian
- c) Ainhoako egonaldia
- d) Zuzendaritzarekin izandako desadostasuna

Ordenatu toki hauek kronologikoki:

Erantzun zuzenak 6. orrialdean daude.

TALDEAN

Jarraitu ikaskidearekin; ikusi bideoa berriro, eta esan beheko ideiak egia ala gezurra diren.

1. Baserrian jaio eta hazi zen.	E
2. Umetan baratzean lan egiten zuen.	
3. Hasieran, tabernara, jende asko hurbiltzen zen.	
4. Erretegiak oso ospetsuak ziren garai hartan.	
5. Sukaldaritza-eskola batean trebatu zen gaztetan.	
6. Aita hil ondoren hartu zuen sukaldearen ardura.	
7. Ainhoara joan zen plater berriak ikastera.	
8. Ainhoako egonaldian sukalde bateko antolaketa ikasi zuen.	
9. Frantziako sukaldaritza kopianu nahi izan zuen.	
10. Izarrik gabe ezin dela bizi dio.	
11. Kanpoko bezeroak garrantzitsuak dira 3 izarreko jatetxeentzat.	
12. Bi Michelin izar izan zituen 17 urtean.	
13. Zuzendariak bere sukaldea aldatzeko eskatu zion.	
14. Bezeroen fideltasuna da beretzat izarrik onena.	
15. Nortasuna galtzea okerra dela uste du.	
16. Michelin izarrak guztiz baztertzen ditu.	

Jarrera eta balioak identifikatu, eta erantzun.

1. Zer jarrera du izarren inguruan: kritikoa, neutrala ala aldekoa?
2. Zer ñabardura egiten du izarren balioaren inguruan?
3. Zein balio nagusi defendatzen ditu?
4. Diskurtsoa emozionala ala arrazionala da? Zergatik?

Eitb

Osatu laburpena hutsuneetan hitz egokia jarrita.

Hilario Arbelaitez haurtzaroa _____ batean igaro zuen. Ainhoan egindako egonaldian ez zuen _____ ikasi, baizik eta _____ . Michelin izarrak garrantzitsuak direla dio, baina benetako izarrak _____ direla azpimarratzen du.

Erantzun zuzenak 6. orrialdean daude.

Ikusi ondoren

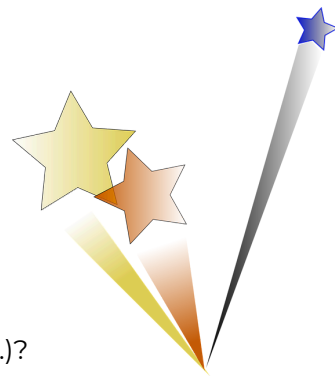
3. Izarrak edukitzea...

Elkartu ikaskide batekin, aztertu esaldi hau:

- “Izarrak edukitzea ona da? Bai...”

- Zer funtzio du galdera-erantzun egitura horrek?
- Benetako adostasuna adierazten du, ala ñabardura bat sartzeko baliabidea da?
- Zein tonu erabiltzen du (defentsiboa, orekatua, ironikoa...)?

Erantzun zuzenak 6. orrialdean daude.

4. Eta zuk, zer uste duzu?

Bideoan argi geratu dira Hilario Arbelaizen jarrera eta apustua, baina zein da zuen iritzia? Jarri hiruko taldeetan eta erantzun galderei.

- Zergatik du Euskal Herriak horrenbesteko ospea gastronomian?
- Tradizioa ala berrikuntza, zein da aukera hobea?
- Bezeroak ala izarrak, zer da garrantzitsuagoa?
- Izarrik gabe arrakasta izan daiteke?

Partekatu erantzunak talde handian.

Eitb

Eitb

5. Sukaldaritza-proiektu berria

BAKARKA

Ariketa hau etxean egin dezakezu. Orain sukaldari-lanetan jarriko zara. Zeuen jatetxea bidegurutze batean dago, eta proiektu berria abiatu nahi duzu hainbat lankiderekin batera. Irakurri egoera, eta idatzi 200 hitz inguru zeure lankideekin iritzia partekatzeko, posta-mezuari erantzunez.

MEN LIA

Bi aukera baloratuko dituzue:

● **A aukera**

Sukaldaritza tradizionala mantendu, tokiko produktuak eta nortasun propioa lehenetsi, nahiz eta Michelin izarrik ez lortu.

B aukera

Proposamen berritzailea egin,
nazioarteko joeretara egokitu, eta
Michelin izarrak lortzea helburu
nagusi bihurtu.

Lankideok:

**Denbora aurrera doa, eta zirt
edo zart egin behar dugu.
Idatzi bakoitzak zeuon iritzia,
eta astelehenean bilduko gara
erabakia hartzeko.**

Elena

**Nabarmendu bi
aukeren alde onak
zein txarrak, iritzia
eman, eta egin zeure
proposamena**

Eman irakasleari zuzentzeko.

ERANTZUNAK

1. Euskal Herriko sukaldari eta jatetxeak

1- b; 2- c; 3- f; 4- g; 5- h; 6- e; 7- d; 8-a.

Michelin izarrak: izen handiko sukaldaritza-sariak, Michelin enpresa frantziarrak ematen dituenak.

2. Zer dio Hilario Arbelaitzek?

- 1- b; 2- c; 3- a; 4- d.
- 1- baserria; 2- taberna; 3- erretegia; 4- sukaldea; 5- Ainhoako jatetxea.
- 1- E; 2- E; 3- G (auzokoak bakarrik); 4- E; 5- G (ez da inoiz sukaldaritza-eskolan egon); 6- E; 7- G (sukaldea nola eraman ikastera); 8- E; 9- G (amarena egiteko asmoa zuen); 10- G (izarrekin bakarrik ezin dela bizi dio); 11- E; 12- E; 13- E; 14- E; 15- E; 16- G (ez da haren helburua).
- 1- Jarrera orekatua baina kritikoa du. Ez ditu izarrak baztertzen; aitortzen du onak direla eta lagungarriak izan daitezkeela. Hala ere, ez ditu funtsezkotzat hartzen, eta bezeroak jartzen ditu lehen tokian.
 2- Izarrak positiboak dira ikusgarritasunerako, batez ere nazioartean.
 Hiru izarreko jatetxeentzat kanpoko bezeroak beharrezkoak direla dio. Baina izarrekin bakarrik ezin dela bizi azpimarratzen du. Beraz, izarren balioa onartzen du, baina ez du arrakastaren neurgailu nagusitzat hartzen.
 3- Nortasun profesionala (norberaren estiloa mantentzea). Bezeroen lehenetasuna ("benetako izarrak bezeroak dira"). Koherentzia eta fidelitatea norberaren ibilbidearekin; apaltasuna, kanpo-aitortzaren aurrean.
 4- Diskurtsoa orekatua da, baina joera emozional argia du, balio pertsonalak eta esperientzia propioa oinarri hartzen dituelako. Alde batetik, elementu arrazionalak erabiltzen ditu: adibidez, azaltzen du Michelin izarrak onak direla ikusgarritasunerako eta nazioarteko bezeroak erakartzeko. Hor argudio praktiko eta ekonomikoak ematen ditu. Bestetik, bere diskurtsoaren muina emozionala da, nortasuna, bezeroekiko harremana eta fidelitatea lehenesten dituelako. "Bezeroak dira benetako izarrak" esatean, balio afektibo eta etikoak azpimarratzen ditu, ez soilik irizpide estrategikoak. Beraz, esan daiteke diskurtsoak oinarri arrazionala baduela, baina azken batean balio pertsonaletan eta konbikzioetan sustraitzen dela.
- baserri / platerak egiten / sukalde bat eramaten / bezeroak.

3. Izarrak edukitzea...

Galdera erretorikoak diskurtsoa antolatzeke eta arreta erakartzeko funtzioa du. Hitzunak berak egiten du galdera eta berehala erantzuten du, entzulearen zalantza posible bati aurrea hartuta. Gainera, argudioaren garapena prestatzeko estrategia erretorikoa da: lehenik baieztapen orokor bat onartzen du, eta ondoren ñabardura sartzen du. Ez da adostasun osoa adierazteko. "Bai" horrek onarpentxo bat adierazten du, baina berehala dator ñabardura: izarrak onak dira, baina ez dira funtsezkoena. Beraz, egitura horren helburua da muturreko jarrera saihestea eta ondorengo kritika edo matizazioa leuntzea.

Tonua orekatua eta neurtua da, ez da ironikoa, ezta defentsiboa ere. Hitzunak ez ditu izarrak gutxiesten, baina bere balio-sistema argi uzten du, lasaitasunez eta segurtasunez. Haren tonuak transmititzen du: esperientziatik hitz egiten duen pertsona baten sendotasuna, konfiantza eta koherentzia, muturreko polemikarik ez sortzeko borondatea.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Baratzean aritu. Baratzean, ortuan, lan egin: barazkiak-eta landatu.

Platerak ikastera. Errezetak ikastera.

Jatetxe izardunak. Izen handiko sukaldaritza-sariak, Michelin enpresa frantziarrak ematen dituenak, dituzten jatetxeak.

TRANSKRIPZIOA

Klaudio Landa: Esan duzunarekin orain pentsatzen ari naiz zuretzat zein inportantea den, edo zein inportanteak diren, amaren sukaldea edo amak egiten zuena, etxea, herria, euskara... defenditzen duzulako. Eta hori esaten dudala, etxea... Zuberoa zure etxea zen: hor jaio zinen.

Hilario Arbelaiz: Zuberoa zen Garbuno etxea. Garbuno zen baserria...

Klaudio Landa: Baserria?

Hilario Arbelaiz: ... eta gu baserrian jaio ginen. Eta baserrian, umetan, etxean egoten ginenean, ba, baratzean ere aritzen ginen, baserri bezala. Gero taberna bat zegoen, bakarra (bakarrik) auzokoentzat, ez zen jende gehiegi etortzen. Eta, gero, ba, pixka bat bizimodua aurrera zihoala, ba hasi egin ziren pixka bat erretegi bezala —orduan erretegiak (erretegiek) fama asko (handia) zeukaten—, eta inguruan baziren oso onak. Eta, bueno, hasi ziren zerbait egiten parrillekin eta hola. Eta, gero ja, gertatu zenean aita hil zela, pues (ba) orduan, sukaldea. Eta, sukaldea etorri zenean, niri gertatu zidan (zitzaidan) gauza bat ona: handik hasi eta denbora gutxira, etorri ziren nire arreba bere gizonarekin, Jesus, Maria Jose eta Jesus, Maurice Isabal eta Maritxu, Ainhoako Ithurriako jatetxekoak. Beraiek (Haiek) lagunak ziren, eta etorri ziren bazkaltzera Zuberoa-ra. Eta nik orduan esan nion: “Maurice —kategoriako pertsona—, nik (ni) nire amaren ondoan hasi naiz, baina inoiz ez dut ikusi sukalde bat, ez eskola bat sukaldekoa (sukaldaritza-eskola), eta gustatuko litzaidake egun batzuk zure etxean egotea, nola eramaten duzuen zuek sukaldea”. Eta esan zidan: “Etorri nahi duzuenean, eta pasa nahi dituzun denbora guztiak”. Eta joan nintzen, eta egon nintzen bi-hiru aste, gutxi gorabehera, han. Eta ez nintzen joan platerak ikastera —platerena, amarena nahi nuen segi orduan—, baina ikusi nituen gauza batzuk, bai, baina badakizu zer ikasi nuen? Nola eramaten zen sukalde bat, eta egin zidan orduan begiak ireki (begiak ireki zitzaizkidan). Nik orduan esan nuen: nik... Honek egiten zuen, Mauricek, sukaldea, euskalduna, baina frantsesa (frantses) tipokoa. Porque (Ze) bera Frantzi... Iparraldean dago, eta hark hango estiloa zeukan. Gurea ez da berdin-berdina, baina esan nuen: ... orduan, nik nirea jarri behar dut nire erara.

Klaudio Landa: Ikasi zenuen, ba, Hilario. Eta, gainera, hor, zuk hitz egiten egon... edo zu hitz egiten egon zarenean, jatetxe horretako irudiak ikusi ditugu.

Hilario Arbelaiz: A, bai?

Klaudio Landa: Aizu, gauza asko esan dituzu, baina, horien artean, nik bat edo niri bat deigarria iruditu zait. Zuk esan duzu: “Bezeroak dira benetako izarrak, ez Michelinenak”.

Hilario Arbelaiz: Hala da. Gu, bezerorik gabe, inor ez gara; izarrekin bakarrik ez da bizitzen. Orain, izarrak baldin badaude, adibidez, Donostia batean...

Klaudio Landa: Bai.

Hilario Arbelaiz: ... izarrak daude, eta Donostia da, estatu-mailan eta kanpoan mailan (nazioarteko mailan), mundu guztian non ikusten da (den) ze jatetxe izardunak (izardun) onak dauden. Izarrak edukitzea ona da? Bai...

Klaudio Landa: Zertarako, Hilario?

Hilario Arbelaiz: Bueno, pues igual, kanpoko jendea etortzen da gehiago, eta, aber (tira), hiru izarrekoak (izarrekoek) kanpokorik gabe zaila dute aurrera ateratzea: garestiak dira, eta hola, eta, bueno, zaila da. Eta gu (guk), berriz, egin genuen sukalde-tipo bat ez Michelin estilora, eta hori nirekin izandu (izan) zuen borroka bat zuzendariak...

Klaudio Landa: Baina izarrak izan zenituen: bi izatera heldu...

Hilario Arbelaiz: Bi. 17 urtetan (urtean) bi. Eta, orduan, hark esan zidan niri: “Aber, egin behar duzu hau berri eta jarri behar duzu horrela gure erara”. Eta nik esan nion: “Ez, ez, ez, barkatu; nik nire sukaldea egin nahi dut, eta nahi dut egin, badakidalako aurreko ate horretatik sartu eta atera egiten den jendeak, gainetik, errepikatu egiten dute (du), eta niretzako izarrik onena da hemen sartzen den jendea”. Eta hori da inportantea, eta norberak eduki behar du garbi, argi eta garbi, bestela txoratu egiten da jende asko, izarra bai, izarra ez, horrela ibiltzen direlako; baina nortasuna, berea, ezin da inoiz galdu.